

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych
w Łambinowicach–Opolu

ROMAN KWAŚNIEWSKI

Roman Horoszkiewicz
— życie i dzieło

Opole 2003

Roman Horoszkiewicz urodził się 27 stycznia 1892 roku w Solówce w powiecie Czortków, w województwie tarnopolskim. Pierwsze lata edukacji odbywał w domu, pod okiem dojeżdżających nauczycieli. Już w okresie wczesnomłodzieńczym jego pasją były: krajoznawstwo, historia, kolekcjonerstwo. W 1902 roku rozpoczął naukę w gimnazjum i w 1910 roku w Krakowie zdał egzamin maturalny. Następnie podjął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim, które przerwał, by w sierpniu 1914 roku ochotniczo wstąpić do Legionów Polskich. W kampanii brał udział do 1917 roku. Ranny opuścił szeregi legionistów w stopniu porucznika i powrócił w roku akademickim 1917/1918 na studia filologiczne do UJ. W listopadzie 1918 roku rozpoczął służbę w Wojsku Polskim, którą ukończył w randze kapitana. Na wieść o wybuchu III powstania śląskiego w 1921 roku przyłączył się do szeregów powstańczych i walczył do ostatniego dnia tego zrywu narodowowyzwoleńczego.

Śląsk opuścił 5 lipca 1921 roku. Zamieszkał w Krakowie, potem przeniósł się do Lwowa, gdzie pracując studiował archeologię, heraldykę i historię sztuki na Uniwersytecie Lwowskim. Studia te ukończył w 1925 roku i wtedy też opuścił Lwów. Uczył historii w gimnazjum w Łumińcu, a potem w Pińsku; tam też zorganizował Muzeum Ziemi Pińskiej. Od 1929 roku był zastępcą wojewódzkiego konserwatora zabytków w Brześciu nad Bugiem, a w 1931 roku przeniósł się do Tarnopola, by pełnić tam funkcję inspektora oświaty pozaszkolnej.

W Tarnopolu 20 grudnia 1934 roku zawarł związek małżeński z Heleną Zdybkiewicz. Ze związku tego przyszło na świat trzech synów — Tadeusz i Waław w Warszawie, Antoni zaś w Opolu.

W Warszawie Horoszkiewicz zamieszkał w 1935 roku i podjął tam pracę w Polskim Radiu. Potem, do 1939 roku, pracował w rozgłośniach Polskiego Radia w Wilnie i Baranowiczach. Za pracę twórczą w rozgłośni wileńskiej otrzymał w 1936 roku Srebrny Wawrzyn Polskiej Akademii Literatury.

W sierpniu 1939 roku Roman Horoszkiewicz został zmobilizowany, a po wybuchu wojny brał udział w walkach o Warszawę; tam został ranny. Po kapitulacji dostał się do niemieckiej niewoli — był jeńcem Oflagu XII A Hadamar, a potem Oflagu II D Gross Born, w którym pozostawał do chwili wyzwolenia przez Wojsko Polskie. W lutym 1945 roku przybył do Krakowa, skąd po 2 miesiącach leczenia wyjechał do pracy w Katowicach.

W 1946 roku osiadł z rodziną w Opolu. Tu pracował, tu działał, tu tworzył. I tu zmarł 11 grudnia 1962 roku. Zbigniew Zielenka w pośmiertnym o nim wspomnieniu napisał: „Była to [...] romantyczna postać zakochanego w Opolu fantasy, żołnierza i gawędziarza, bez którego nawet dzisiaj — rozbudowane, szumne Opole wydaje się uboższe”.